

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин

21 червня 2023 року

Веде засідання голова Комітету ЗАДОРЖНИЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, у нас є кворум наразі – 9 людей. Це успіх. Тому засідання оголошую відкритим.

Перед тим, як перейти до розгляду питань, хотів би приєднатися і привітати Неллі Іллівну з днем народження. Завжди залишатися такою гарною, натхненою та торувати свій шлях до перемоги...

ЯКОВЛЄВА Н.І. Дуже дякую, Андрію Вікторовичу, навзаєм. Хочу усім колегам сказати, що мені дуже приємно бути частиною цього колективу і усім ще раз дякую за вітання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Шановні колеги, тепер переходимо до роботи. Сьогодні планується розглянути два законопроекти, з опрацювання яких комітет визначено головним, та один проект закону, який нам доручено опрацювати і подати висновок до головного комітету. Також заслухаємо Спеціальну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, яка стосується порушення прав українських дітей на тимчасово окупованих територіях та на територіях держави-агресора.

Чи є пропозиції, доповнення чи зауваження до порядку денного? Тож якщо заперечень немає, то переходимо до голосування щодо затвердження порядку денного.

Хто – за?

Задорожний – за.

БОЙКО Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юрій Анатолійович.
Пан Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Костянтин Іванович Касай.

КАСАЙ К.І. Підтримую. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Козир Сергій Вячеславович.

КОЗИР С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Олексій Кузнецов.

КУЗНЕЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Тарасенко – за.
Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. Підтримую. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую.

Ахтем Зейтуллаєвич Чийгоз.

ЧИЙГОЗ А.З. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ну, і Неллі Іллівна.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосує – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

10 осіб – за. Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду питань порядку денного. Перше питання – проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" щодо розширення підстав набуття громадянства України (реєстраційний номер 9295) (від 12.05.2023 року), поданий народним депутатом України Гончаренком.

Шановні колеги, для представлення даних законодавчих ініціатив ми запрошували автора законопроекту народного депутата Гончаренка Олексія Олексійовича. Наскільки мені відомо, він на сесії ПАРЄ, тому буде відсутній. Тобто замість нього я коротко буду намагатися доповісти основні положення проекту закону.

Отже, законопроектом передбачається щодо незалежних від особи причин неотримання документа про припинення іноземного громадянства (підданства) додається ще одна підстава, саме випадок, коли дипломатичні стосунки України з іншою державою розірвані. Дипломатичні установи цієї держави припинили свою діяльність на території України, а громадяни такої держави, які набули громадянство України та взяли зобов'язання припинити протягом 2 років з моменту набуття громадянства України іноземного

громадянства (підданства), фактично позбавлені можливості виконати таке зобов'язання та завершити процедуру набуття громадянства України.

Також законопроектом пропонується передбачити, що громадянство України можуть отримати особи, які перебувають під загрозою переслідувань або зазнали таких переслідувань через політичні переконання або проукраїнську позицію громадянина держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, або державою, яка не визнає територіальну цілісність та суверенітет України, або відмовляється визнавати протиправність посягань на територіальну цілісність та суверенітет України у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України.

Передбачається, що декларація про відмову від іноземного громадянства особи, яка зазнала переслідувань, разом із документом, що підтверджує переслідування, може бути подана не тільки іноземцем, який є громадянином держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором або державою-окупантом, а і державою, яка не визнає територіальну цілісність та суверенітет України або відмовляється визнавати протиправність посягань на територіальну цілісність та суверенітет України у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, та перебуває під загрозою переслідувань або зазначає таких переслідувань в Україні своєї громадянської належності.

Проект закону також встановлює положення, відповідно до яких такі умови для прийняття до громадянства України, як отримання дозволу на еміграцію, володіння державною мовою або її розуміння в обсязі, достатньому для спілкування, наявність законних джерел існування, не поширюються на осіб, які в Україні зі своєю громадянською належністю перебувати під загрозою переслідування або зазнали таких переслідувань через політичні переконання, або проукраїнську позицію, та подали декларацію про відмову від іноземного громадянства особи, яка була під

загрозою переслідування або зазнала таких переслідувань, разом з документом, що підтверджує переслідування.

Колеги, станом на сьогодні маємо наступні висновки щодо цього проекту закону.

ГНЕУ у своєму висновку висловлює до проекту закону низку суттєвих зауважень та вважає, що питання, які є предметом регулювання даного законопроекту, а саме надання переслідування за політичні погляди особам захисного юридичного статусу у державі їх перебування, вже знайшли своє правове регулювання а законодавстві України. Зокрема, відповідно до Закону України "Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту", Україна надає захист іноземним громадянам і особам без громадянства, які його шукають на її території, окрім іншого, шляхом визнання біженцем.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету ухвалив рішення, що зазначений законопроект не має вплив на показники бюджету.

Мінфін України зазначає, що реалізація положень законопроекту не впливатиме на показники бюджету.

Державна міграційна служба України не підтримує законопроект. Для обґрунтування позиції Державної міграційної служби, яка профільно реалізує державну політику в даній сфері, ми запрошуємо на наше засідання представника пані Науменко Наталію Миколаївну. Прошу до слова.

НАУМЕНКО Н.М. Доброго дня, шановні народні депутати! Державна міграційна служба дійсно висловила позицію щодо непідтримання даного законопроекту у зв'язку з тим, що дійсно, як вже зазначало ГНЕУ, висновок ГНЕУ, в Україні діє інститут притулку, це статус біженця і додатковий захист, який чітко врегульовує питання надання захисту державою особам, які переслідуються в країні походження за політичними переконаннями. Це перша історія...

ЧИЙГОЗ А.З. Щось зв'язок пропав.

НАУМЕНКО Н.М. Перепрошую, мене чути?

КОЗИР С.В. Так, чути.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все гаразд, продовжуйте.

НАУМЕНКО Н.М. По-друге, у Верховній Раді України знаходиться законопроект 3387, який, крім інституту статусу біженця та додаткового захисту, пропонує і інститут притулку, як то визначено Конституцією України, який буде надавати Президент України. Крім того, ми зараз ще напрацьовуємо зміни до закону у зв'язку з тим, що Україна аналізує всі європейські директиви в сфері захисту і приводить своє законодавство у відповідність Європейському Союзу. Тому, власне, немає жодного прецеденту, коли громадянство України надається за політичними переконаннями, крім того, що це врегульовано чинним законодавством.

Що стосується врегулювання проблеми, коли до початку війни люди отримали громадянство України... іноземці отримали громадянство України, отримали тимчасове посвідчення громадянина України і термін дії в період воєнного стану, він закінчився, то, дійсно, така проблема існує, і ми розуміємо, що ця проблема існує і відносно громадян країни-агресора. Але хочу звернути вашу увагу, що, по-перше, так, дійсно, з Російською Федерацією припинено дипломатичні відносини, але не припинено консульські відносини, вони продовжують діяти. Тим не менш, ми проблему знаємо і намагалися її врегулювати законопроектом, який дозволяє нам пролонгувати строк дії тимчасового посвідчення громадянина України протягом всього військового часу і рік після його закінчення.

Зазначений законопроект вже опрацьований всіма заінтересованими органами виконавчої влади і знаходиться на опрацюванні в Кабінеті

Міністрів України. Після Кабміну він буде внесений до Верховної Ради, і будемо просити вас, шановні народні депутати, та Президента України визначити його пріоритетним, тому що він врегульовує досить багато значущих питань, які стосуються громадянства України.

Дякую. Це все по даному законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, чи є у когось якісь думки з приводу цього законопроекту?

ЧИЙГОЗ А.З. Так, можна.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Ахтем Зейтуллаєвич.

ЧИЙГОЗ А.З. Я думаю, що це неправда, що коли нема прецеденту в політичній мотивації видачі громадянства України. У нас є прецеденти такі, коли Президент надає, так скажімо, "хорошим русским" так швидко це громадянство. А коли це стосується людей, які по колу ходять роками і не можуть отримати, і ми маємо, на жаль, такі випадки, коли ми ще і віддаємо державі-агресору, терористу, громадян формально Росії, але вони воювали і воюють в наших Збройних Силах. І от тут починається хода по колу, да, і ми не можемо уже ніяк це нарешті вирішити на законодавчому рівні, щоби це не було преференцією для окремих громадян, так званих "хороших русских", а ті, які воюють в лавах ЗСУ або перебувають багато років на території України і приносять користь. Тому тут це не аргумент.

Я не знаю, що там перебуває в Кабміні, законопроект, але це дійсно вирішити цю проблему негайно потрібно, тому що звернень до нас, до депутатів, дуже багато, таких звернень. І от я чесно кажу, от вчора, ні, на тому тижні я був в Херсоні, до мене звернувся громадянин, з 1998 року він знаходиться в Україні і на окупованих частинах тимчасово, в Херсоні перебував, але не покинув, не зрадив Україну. Я от чесно кажу, я не знаю, з

чого почати, щоби допомогти цій людині, тому що вона вже декілька років ходить по колу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Наталія, у вас є відповідь на питання?

НАУМЕНКО Н.М. Так. По-перше, у нас дійсно немає надання громадянства по політичним інтересам "хорошим русским" або іншим, тому що є підстава набуття громадянства України за держінтерес. Така історія є, і ніхто не заважає користуватися нею зараз, якщо особа становить державний інтерес для будь-якого органу України, подає відповідне подання і потім проходить всі необхідні процедури.

Я хочу звернути вашу увагу, що в декларації, яка подається зараз для певних категорій громадян, яку пропонується подавати і особам, які проходять по політичному інтересу, вона не позбавляє громадянства, автоматичного громадянства іншої країни, в даному випадку громадянства країни-агресора. Тобто фактично особа має два громадянства, може мати два громадянства: і громадянство України, і громадянство країни-агресора. На сьогодні Конституційним Судом України розглядається конституційне подання 99 народних депутатів, в числі яких є і пан Гончаренко, щодо офіційного тлумачення статті 4 Конституції України в аспекті положення про те, що в Україні існує єдине громадянство.

Тому ми також вважаємо, що прийняття рішення Конституційним Судом і чіткого визначення, яким чином трактується єдине громадянство в Україні, чи можете подавати декларацію, чи не можна подавати декларацію, чи нам взагалі необхідно буде концептуально змінювати все законодавство, що стосується громадянства, приймати будь-які зміни, які передбачають введення додаткових форм декларації, воно є передчасним.

Що стосується зауваження пана Ахтема щодо осіб, які служать у Збройних Силах України, то ми на постійному контакті із Міністерством оборони і Збройними Силами України, жодних обмежень будь-яким

іноземцям та особам без громадянства, які захищають територіальну цілісність України наразі, отримати громадянство немає, всі ці питання вони врегульовані. Тому, якщо такі є, для мене це дивування, тому я прошу звертатися напряду, мій контакт є. Вони вирішені в правовому полі і в правовому статусі іноземців осіб без громадянства, це і посвідки на тимчасове проживання, постійне проживання, тобто дозволено еміграцію, як-то і громадянство України. Тому, що стосується військових і навіть членів їх сімей, це, власне, воно все наразі врегульовано. Всі інші питання, тобто ми не розуміємо, хто і які підстави політичного переслідування можуть бути, які не можна врегулювати Законом "Про біженців та осіб, які потребують додаткового захисту".

Так, ми маємо наразі ряд певних непорозумінь або спекуляцій від осіб, які мали дозволи на еміграцію, посвідки на постійне проживання, і тепер звертаються за захистом в Україні начебто за політичним переконаннями. Ми з СБУ перевіряємо ці випадки, і вони поки не підтверджуються. Якщо вони підтверджуються, то всі особи... то ми надаємо статус біженця і громадянам Російської Федерації, і громадянам Білорусі, якщо дійсно доказано, що вони мають політичні переслідування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, може, ще хтось хоче висловитися?

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Андрій Вікторович!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слухаю.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Шановні колеги, до нас, до мене як до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини... не заходив цей законопроект, тим не менше ми його проаналізували. Скажемо відверто, що

там є зауваження до законопроекту. Наприклад, я вбачаю, що потребує конкретизації визначення держави, яка не визнає територіальну цілісність та суверенітет України або відмовляється визнавати протиправність посягання на територіальну цілісність та суверенітет України.

Зауважу, що на даний час проблема є. ...*(Не чути)* пані Наталя Науменко, ми неодноразово зустрічались, піднімали це питання. До мене йдуть масові звернення, так, це стосується громадян Російської Федерації і громадян Республіки Білорусь, які на законних підставах знаходились і знаходяться на території України, на даний час не мають юридичної можливості отримати офіційні документи.

Необхідність законодавчого врегулювання зазначеного питання є. Я неодноразово так само офіційно звертався на адресу Державної міграційної служби України з ініціативою ...*(Не чути)* з проханням розглянути можливість продовження строку виконання зобов'язання про вихід із іноземного громадянства за умови неможливості документального підтвердження перешкод з боку держави-агресора у виконанні такого зобов'язання.

Не може – ну, всі ми тут адекватні люди – не може громадянин Російської Федерації або Білорусі отримати штампик на своїй офіційній відмові від громадянства цих країн. При всій повазі, пані Наталя, не працюють у нас консульські відносини між державами. Я не знаю, яку офіційну позицію, який лист офіційно може надати наш МЗС, але я кожного дня фактично консульські послуги зараз і по Білорусі, і по російській стороні я виконую через контакт з Москальковою, і підтвердження трудового стажу, і передача трудових книжок, і нотаріальні документи. Тобто фактично ми зараз це робимо, а консульські послуги де-факто не працюють.

Тому ми повинні виходити з того, що проблема є? Так, вона є. Чи нам треба це питання піднімати? Так, треба піднімати, я неодноразово на цьому наголошував. Чи вирішує там повністю запропонований законопроект ці

питання? Ні, не вирішує. Якщо брати за основу, його точно треба там доопрацьовувати.

Але, тим не менше, моя позиція. Принаймні дуже правильно, що це питання піднялося з боку шановних народних депутатів. Чекати ініціативу від уряду? Якщо вона буде, добре, але ж знову ж таки скільки її чекати, ніхто не знає. Тому моя позиція така, щоб народні депутати або прийняли цей законопроект із зауваженнями з нашими суттєвими, або відправили його на доопрацювання. А ще краще, можливо, сам комітет взявся б за вирішення цього питання, напрацював комітетський законопроект і виступив з ініціативою врегулювання цього питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Наталя, будь ласка, відповідь.

НАУМЕНКО Н.М. Дякую.

Я повністю підтримую пана Дмитра про те, що проблема існує, проблему треба врегульовувати. І я, коли говорила про відносини з Російською Федерацією, говорила про те, що формально консульські відносини, вони не розірвані, але проблеми це не вирішує, на жаль. І треба щось робити з тими людьми, у яких закінчується строк дії тимчасового посвідчення громадянина України і вони не можуть надати підтвердження того, що вони вийшли з громадянства Російської Федерації.

Тому, власне, цей законопроект він і з'явився, він був погоджений і Уповноваженим з прав людини, і він знаходиться в Кабміні, і протягом двох тижнів його обіцяють випустити до Верховної Ради, і далі вже все залежить від шановних народних депутатів, яким чином буде прийнятий. Але врегульовувати питання шляхом формального залишення великого масиву людей в громадянстві Російської Федерації і накопичувати громадян Російської Федерації на території України шляхом подання декларацій, я вважаю, що також є неправильним. Правильним дати можливість їм мати

діючий документ для перебування в Україні як громадян України, і після закінчення воєнного стану дати можливість ці питання вирішити, щодо виходу з громадянства країни-агресора.

Крім того, я вже зазначала про те, що рішення Конституційного Суду, ми не знаємо, яке буде. Якщо вони будуть трактувати про те, що в Україні існує єдине громадянство, це взагалі означатиме про те, що ми не маємо права брати декларації від іноземних громадян будь-яких країн, не тільки громадян країни-агресора, будь-яких країн, і повинні переробити все законодавство у сфері громадянства відповідно до того рішення, яке буде прийнято Конституційним Судом, тобто скасувати взагалі всі декларації.

Тому питання введення додатково ...*(Не чути)* декларацій, вони є передчасними. Питання вирішення пролонгації тимчасових посвідчень громадян України – так, воно є актуальним, і воно вирішується тим законопроектом, який знаходиться у Кабміні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

З урахуванням всього почутого, і при всій повазі до pana Ахтема Зейтуллаєвича, ставлю на голосування наступне рішення комітету.

Питання перше. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про громадянство України" щодо розширення підстав набуття громадянства України (реєстраційний номер 9295) (від 12.05.2023), поданий народним депутатом України Гончаренком, включити до порядку денного дев'ятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за наслідками розгляду в першому читанні відхилити.

Друге. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради співдоповідачем з цього питання визначити народного депутата України – голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації

та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Задорожного Андрія Вікторовича.

Прошу голосувати. Задорожний – за.

Юрій Анатолійович.

БОЙКО Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Руслан Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Касай.

КАСАЙ К.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Козир Сергій В'ячеславович.

КОЗИР С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Кузнецов Олексій Олександрович.

КУЗНЄЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тарасенко – за.

Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Чийгоз Ахтем Зайтуллаєвич.

ЧИЙГОЗ А.З. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Неллі Іллівна.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже.

Тож, колеги, 9 осіб – за. Рішення прийнято.

Переходимо до наступного питання. Питання друге. Проект Закону України про внесення змін до статті 5-1 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" щодо продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання для відповідних категорій іноземців та осіб без громадянства (реєстраційний номер 9296) (від 12.05.2023 року), поданий народним депутатом України Гончаренком.

Пан Олексій відсутній наразі, то я буду доповісти коротку суть законопроекту.

Проектом закону пропонується доповнити статтю 5-1 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" новою частиною такого змісту:

"Строк дії посвідки на тимчасове проживання для відповідних категорій іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах, визначених абзацом першим пункту 10 та пунктами 13-20 статті 4 цього закону, в тому числі у випадках, якщо термін дії паспортного документа закінчився або він підлягає обміну, продовжується на період дії воєнного стану та протягом 30 днів після його скасування чи припинення".

Додатково хочу повідомити, що ГНЕУ у своєму висновку висловлює до проекту низку зауважень та звертає увагу, що в разі прийняття законопроекту в запропонованому вигляді його положення будуть поширюватись на всіх іноземців та осіб без громадянства, а не тільки на громадян зазначених країн.

Також зазначається, що питання, яке пропонується вирішити в законопроекті, на сьогодні вже врегульоване на підзаконному рівні, зокрема Постановою Кабінету Міністрів України №1202 від 12 жовтня 2022 року та Постановою Кабінету Міністрів України №1232 від 01.11.2022 року.

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету ухвалив рішення, що законопроект не має впливу на показники бюджету.

Мінфін України зазначає, що реалізація положень законопроекту не впливатиме на показники бюджету.

Служба безпеки України висловлює зауваження та зазначає, що не вбачає необхідності прийняття законопроекту.

Державна міграційна служба України не підтримує законопроект та зазначає, що сьогодні посвідка на тимчасове проживання оформляється у вигляді пластикової картки безконтактним електронним носієм та в разі закінчення строку її дії здійснюється її обмін, а не продовження строку дії.

Пані Наталя, вам слово, будь ласка.

НАУМЕНКО Н.М. Дякую.

Шановні народні депутати, ми дійсно не підтримуємо зазначений законопроект, тому що не розуміємо його мету, що він має меті досягнути, крім того, що там переплутані частини статей: 4, 15, 12, 16, 17. Тобто також воно трошки було заплутано, тому визначити, що автор законопроекту мав на увазі.

Крім того, 28 червня цього року набуває зміни Закон України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", де дійсно взагалі виключена можливість продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання, сам термін такий. Тому що всі посвідки, вони є біометричні і видаються засобами Єдиного державного реєстру, і не можуть бути продовженням, вони обмінюються.

Крім того, всі питання, які намагається врегулювати автор законопроекту в законопроекті, вони врегульовані Постановою 1202, яка передбачає те, що всі посвідки, які закінчили строк дії в умовах воєнного часу, вони є дійсними до їх обміну. Це не стосується тільки громадян країни-агресора, яким обмежено певні доступи до певних адміністративних послуг. Тому все воно врегульовано, якщо є проблемні питання, ми готові їх розглянути, врегулювати на рівні, можливо, підзаконного акта.

Хочу також зазначити, що наразі на виході в Кабінеті Міністрів знаходиться постанова, яка дозволяє нам приймати на обмін посвідок на постійне проживання за кордоном, тобто через наші філії ДП "Документ", якщо вона буде втрачена або буде строк дії... 25, 45 років. На жаль, коли ми намагалися це зробити із посвідками на тимчасового проживання, Кабмін не підтримав цю пропозицію, тому ми будемо шукати інші варіанти. Але те, що ми зараз спілкуємося з прикордонниками, якщо у особи є підстави... якщо у іноземця була посвідка на тимчасове проживання і закінчився термін її дії, але є підстави для перебування в Україні, наприклад, по шлюбу, то вони спокійно можуть по цій посвідці в'їхати в Україну і здійснити її обмін.

Якщо є випадки про те, що це є неможливим, то давайте такі факти, ми будемо розбиратися з прикордонниками: де, що воно не працює, тому що підзаконні акти нам дозволяють це робити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Служба безпеки має бажання висловитися з цього приводу, якщо присутній хтось? Пан Панечко?

ПАНЕЧКО М. Доброго дня, шановні колеги! Управління Служби безпеки і конкретно Управління правового забезпечення. Хотів би висловитися про підтримку цієї ...*(Не чути)* та Державної міграційної служби.

Ми повністю підтримуємо, вважаємо, що питання ...*(Не чути)* потребує подальшого врегулювання законом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую дуже.

ПАНЕЧКО М. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хтось бажає? Дякую вам також.

Хтось бажає висловитися з приводу законопроекту?

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Да, Андрій Вікторович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я слухаю.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Шановні колеги, знову ж таки цей законопроект теж не надходив до мене на експертизу.

В цілому пані Наталя абсолютно права. Я ...*(Не чути)* треба прийняти цю законодавчу ініціативу, бо дійсно дефініції ...*(Не чути)* Але, тим не

менше, на наш погляд, зміни в Постанову Кабміну 1202 треба вносити і на це знову-таки неодноразово звертали увагу і Кабмін, і зверталися до Державної міграційної служби.

Щодо прикордонників, то в нас є випадки, знову ж таки, коли посвідка закінчилася, прикордонники відмовляють в поверненні на територію України. Це вирішувалося, але вирішувалося вже, скажу так відверто, в ручному режимі. Для того, щоб це не виникало, ми піднімаємо це питання, щоб це було врегульовано на рівні підзаконного акта. Тут я з пані Наталією абсолютно згоден, що не обов'язково в цьому випадку приймати окремий закон, достатньо внести зміни в Постанову 1202. Але це теж треба робити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пані Наталю, є щось? Давайте, будь ласка.

НАУМЕНКО Н.М. Пане Дмитро, я пропоную нам провести окрему зустріч, обговорити ті випадки, які є. В принципі, ми готові працювати над зміною до Постанови 1202, якщо необхідно буде врегулювати додатково ці питання або окремі категорії, які ми не можемо врегулювати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні народні депутати, як ви бачите, до цього законопроекту, як і до попереднього, маємо багато зауважень. Особливо я звертаю вашу увагу, що 28.06.2023 набирає чинності положення Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства у сфері міграції" №2813/IX від 01.12.2022, відповідно до яких всі положення Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства", які врегулювали питання продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання, виключити. Тому доповнення статті 5-1 новою

частиною щодо продовження строку дії посвідки, як це запропоновано автором, є не актуальним та не матиме відповідних механізмів для реалізації.

Тому ставлю на голосування наступне рішення комітету.

Перше. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до статті 5-1 Закону України "Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства" щодо продовження строку дії посвідки на тимчасове проживання для відповідних категорій іноземців та осіб без громадянства (реєстраційний номер 9296) (від 12.05.2023), поданий народним депутатом України Гончаренком, включити до порядку денного дев'ятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за наслідками розгляду у першому читанні відхилити.

Друге. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України співдоповідачем у цьому питанні визначити народного депутата України голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин та міжнаціональних відносин Задорожного Андрія Вікторович.

Прошу голосувати. Задорожний – за.

БОЙКО Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрій Анатолійович, дякую.

Пан Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Касай.

КАСАЙ К.І. Підтримую. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Козир Сергій В'ячеславович.

КОЗИР С.В. Підтримую, за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Кузнєцов Олексій Олександрович.

КУЗНЄЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тарасенко – за.

Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ахтем Зейтуллаєвич.

ЧИЙГОЗ А.З. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Неллі Іллівна Яковлєва.

ЯКОВЛЄВА Н.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тож 9 осіб – за. Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду законопроектів, з опрацювання яких комітет не є головним.

Питання третє: проект Закону України про внесення змін до статті 5 Закону України "Про судовий збір" щодо звільнення від сплати судового збору внутрішньо переміщених осіб (реєстраційний номер 9361) (від 07.06.2023 року), поданий народним депутатом України Гончаренком та іншими народними депутатами. Головним комітетом з розгляду даного законопроекту визначено Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики.

Олексій Олексійович знову ж таки відсутній. Коротко я доповідаю.

Проектом закону пропонується частину першу статті 5 Закону України "Про судовий збір" доповнити новим пунктом, відповідно до якого від сплати судового збору під час розгляду справи у всіх судових інстанціях звільняються заявники – внутрішньо переміщені особи, які є громадянами України, іноземцями або особами без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах та мають право на постійне проживання в Україні, яких змусили залишити або покинути своє місце проживання в результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушення прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру, у справах за заявами по захисту своїх прав, передбачених статтями 6, 7, 8, 9 Закону України "Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб".

Відповідно до пояснювальної записки реалізація положень цього проекту закону не потребуватиме додаткових витрат з державного бюджету.

Шановні колеги народні депутати, хто бажає висловитися з цього приводу? Дякую.

Колеги, хочу звернути вашу увагу, що 15 листопада 22-го року наш комітет вже розглядав і підтримав схожу за своїм змістом законодавчу ініціативу – проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про судовий збір" щодо звільнення від сплати судового збору деяких категорій осіб (реєстраційний номер 8021) (від 12.09.2022 року). Водночас головним комітетом станом на сьогодні не прийнято рішення щодо вказаного проекту закону. Тому положення законопроекту, який ми сьогодні розглядаємо, також є актуальне.

Хочу зазначити, що ми розглядаємо проект Закону реєстраційний номер 9361 виключно в межах предметів відання даного комітету. Цей законопроект створює умови для забезпечення внутрішньо переміщених осіб правом на безперешкодний доступ до правосуддя. Значна кількість ВПО втратила своє майно та основні засоби для існування, тому судовий збір, який вони повинні сплачувати для захисту своїх прав, передбачений Законом про ВПО, по-перше, є для них обтяжливим, а по-друге, несправедливим, адже ці люди не по своїй волі набули відповідного статусу та ще й в окремих випадках повинні відстоювати його у судах.

Тому пропоную наступне рішення комітету. Звернутися до Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики з пропозицією рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до статті 5 Закону України "Про судовий збір" щодо звільнення від сплати судового збору внутрішньо переміщених осіб (реєстраційний номер 9361) (від 07.06.2023), поданий народним депутатом України Гончаренком та іншими народними депутатами України, за наслідками розгляду у першому читанні прийняти за основу.

Прошу голосувати.

Задорожний – за.

БОЙКО Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юрій Анатолійович.
Пан Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Пан Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Пан Касай.

КАСАЙ К.І. Підтримую. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Костянтин Іванович.
Пан Козир Сергій В'ячеславович.

КОЗИР С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Кузнецов Олексій Олександрович.

КУЗНЕЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пан Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Чийгоз Ахтем Зейтуллаєвич.

ЧИЙГОЗ А.З Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Неллі Іллівна Яковлєва.

ЯКОВЛЄВА Н.І. Голосує – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тож 11 осіб – за. Рішення прийнято.

Переходимо до наступного розділу – інші питання. Питання четверте: про спеціальну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини "Нерозквітлі" щодо порушення прав українських дітей на тимчасово окупованих територіях України та Росії: депортація, мілітаризація, індоктринація. Це, до речі, назва спеціальної доповіді.

Шановні колеги, 5 червня 2023 року до Верховної Ради надійшла вищезазначена спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Відповідно до Регламенту Верховної Ради України наш комітет повинен опрацювати вказану спеціальну доповідь в установленому порядку. Її текст вам був надісланий для ознайомлення. Для представлення цієї доповіді ми запрошуємо на наше засідання Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Лубінця Дмитра Валерійовича.

Дмитро Валерійович, прошу до слова.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дякую, Андрій Вікторович.

Шановні народні депутати, я в першу чергу хотів би представити мого представника по захисту прав дітей Ірину Сулову. Вона народна депутатка восьмого скликання, знає тематику, дуже добре знає як працюють шановні

народні депутати, впевнений. Якщо у вас будуть будь-які питання пов'язані з захистом прав дітей, дитини, звертайтеся напряму до мене або до неї і ми надамо в рамках нашого мандату всю необхідну експертизу.

Дуже дякую. Зараз я представлю невеличку презентацію.

Отже, шановні народні депутати, на ваш розгляд представляється спеціальна доповідь порушення прав українських дітей на тимчасово окупованих територіях України та у Росії. Звертаю вашу увагу, що доповідь ми зробили українською та англійською мовами. Вона доступна по QR-кодах, а також розміщена на офіційному вебпорталі ombudsman.gov.ua.

Наступне. Отже, ми зафіксували грубі порушення прав дитини внаслідок збройної агресії проти України: це вбивства та каліцтва, вербування дітей до збройних сил супротивника, використання у бойових діях, згвалтування та інші форми соціального насильства над українськими дітьми, викрадення, напади на школи та лікарні, відмова в доступі до гуманітарної допомоги.

Наступне. Станом на дату – а ми зробили спецповідь за період з лютого 22-го року по квітень 23-го року – отже, станом на кінець квітня включно нами встановлено, що 470 українських дітей загинуло внаслідок дій російської армії, 949 отримали поранення різного ступеня тяжкості. Ви можете бачити це в розрізі по областях України.

Далі. Вербування дітей до збройних сил супротивника і використання у бойових діях. Згідно з тими даними, які ми знайшли та верифікували, правоохоронні органи та російська армія, а також система освіти Російської Федерації залучає неповнолітніх до участі у збройному конфлікті у ролі шпигунів, коректувальників обстрілів, а також до кампанії примусової мобілізації українських громадян, яку росіяни роблять на тимчасово окупованій території України.

Для вербування дітей використовується низка інструментарію від відеоігор до мілітаризації освіти, відпочинку в так названих воєнно-патріотичних таборах, членства в Юнармії та інших військово-патріотичних

групах. За даними Єдиного реєстру досудових розслідувань з початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію нашої держави зареєстровано п'ять окремих кримінальних проваджень, в яких розслідуються факти використання неповнолітніх в збройному конфлікті.

Щодо згвалтування та іншої форми соціального насильства. За інформацією Офісу Генерального прокурора станом на 11 травня 23-го року зафіксовано факти сексуального насильства стосовно дванадцяти дівчат та одного хлопця. Крім того, двоє дівчат 10 та 16 років стали свідками сексуального насильства на території Київської та Херсонської областей.

Також звертаю вашу увагу, що ми стикаємося з тим, що навіть коли в нас є дані щодо вчинення сексуального насильства по відношенню дітей, то офіційну процедуру відкриття кримінального провадження ми як держава розпочинаємо виключно після того, як батьки таких дітей приймуть рішення це офіційно робити. І в першу чергу для мене як для Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини стоїть задача не стільки контролювати відкриття кримінальних проваджень, скільки контролювати отримання всього спектру допомоги, яку ми як держава зобов'язані надати жертвам сексуального насильства, пов'язаного з ...*(Не чути)* Це медична допомога, психологічна допомога, психологічна реабілітація. І от на цьому ми акцентуємо увагу.

Повірте, фактів набагато більше. Ми фіксуємо, що в кожному, в кожному населеному пункті, який звільнила і звільняє українська армія, ми фіксуємо факти сексуального насильства, в тому числі достатньо часто ми отримуємо інформацію щодо сексуального насильства по відношенню до дітей. Тому цифри, вони не відображають глобальної ситуації з сексуальним насильством. Як я і сказав, в кожному населеному пункті росіяни вчиняють сексуальне насильство по відношенню до цивільного населення, включаючи українських дітей.

Наступний. Викрадення. Як ви знаєте, у нас в Україні запущено окремий вебпортал, він називається "Діти війни". Кожного дня ви можете тут

дивитись актуальну інформацію щодо депортованих дітей, знайдених, поранених, загиблих. Цей вебпортал працює, там кожного дня він оновлюється, надається інформація Офісом Генерального прокурора, Національною поліцією України, нашою інституцією. Як тільки з'являється інформація щодо конкретних дітей, ми розміщуємо дані, цифри на цьому вебпорталі.

Щодо перебування дітей на території Російської Федерації. Нами зафіксовано на даний час, що в 57 регіонах Російської Федерації знаходяться українські діти. У 16 регіонах 380 дітей стали жертвами насильницького передавання до російських родин. Також ми фіксуємо факти примусового всиновлення Російською Федерацією українських дітей.

Далі. Щодо нападів на школи та лікарні. За час війни 3 тисячі 198 закладів освіти постраждали від бомбардувань та обстрілів. Також у нас пошкоджено 940 закладів дошкільної освіти. Пошкоджень зазнали 1218 об'єктів медичних закладів. Фактично це територія всієї нашої держави.

Щодо гуманітарної допомоги. Починаючи з 24 лютого 2022 року, російські військові послідовно перешкоджали роботі гуманітарних коридорів, розстрілювали об'єкти з написом "Діти". Найбільш ганебним випадком, коли росіяни свідомо авіаційними бомбами зруйнували заклад, де перебували діти, це Маріупольський драматичний театр, були написи з двох сторін "Діти" та "Дети", російською і українською мовами. І російські військовослужбовці знали чітко, що це найбільше бомбосховище на території Маріуполя. За нашими даними приблизна кількість цивільного населення, яке загинуло тільки в цьому одному місці, складає не менше ніж 1 тисяча 300 осіб. За нашими даними приблизно 85 відсотків – це діти з матерями.

Неодноразово в той час і я особисто звертався щодо відкриття гуманітарних коридорів. Офіційно ми підтверджуємо і заявляємо, що жодного разу Російська Федерація не відкрила гуманітарний так званий зелений коридор для евакуації цивільного населення, включаючи українських дітей.

Далі. Перевиховання та мілітаризація українських дітей. Щодо навчання, то на тимчасово окупованій території України, а також на території Російської Федерації Російська Федерація зразу розпочала процес так названого перевиховання українських дітей. Нова освітня програма Російської Федерації включає такі поняття, як заборона на використання української мови, заборона на використання терміну "українець". За те, що наші діти ідентифікують себе як українці, неодноразово ми фіксували факти жорстокого поводження, в тому числі побиття українських дітей дорослими Російської Федерації.

Щодо спецоперації. Також в Україні російська окупаційна влада розпочала процес з нефізичного знищення підручників, книжок, які надруковані українською мовою, і в освітній програмі Російською Федерацією взагалі заперечується факт існування української держави як такої, як і заперечується факт існування українського етносу як такого. Взагалі згідно міжнародного гуманітарного права всі дії Російської Федерації повинні бути трактовані як геноцид, тому що Росія вчиняє один з ознак геноциду, як воєнного злочину. Це примусове переміщення дітей з однієї етногрупи в іншу визначається як геноцид. Це якраз те, що роблять росіяни.

Наступне. На окупованій території України та на території Російської Федерації розпочався процес зміни громадянства дітей. Це відбувається як через процедуру примусової паспортизації, отримання російських паспортів, так і через процедуру вилучення свідоцтв про народження українського зразка, де Російська Федерація видає свідоцтва про народження від Російської Федерації. Дуже часто ми фіксуємо факти, що росіяни міняють дані в свідоцтвах про народження, міняють букви в іменах, прізвищах, по батькові, міняють дату народження, навіть місце народження.

Також в 2019 році Президент РФ підписав указ, який передбачив спрощений порядок отримання російського громадянства для жителів окупованих районів Донецької і Луганської областей. У травні 22-го року такий спрощений порядок знову ж таки за підписом Путіна отримали

території всієї окупованої частини України, а також в грудні 22-го року Путін підписав окремий указ, яким визнав всіх українських дітей, які не досягли 14-річного віку, які перебували і проживають на тимчасово окупованій території України, як такі, що є громадяни Російської Федерації і російські діти.

Далі. Щодо примусового всиновлення українських дітей в сім'ї громадян Російської Федерації. Особисто в цьому приймає участь представниця Путіна по захисту прав дітей Львова-Белова. Вона особисто прийняла участь в примусовій депортації українських дітей, усиновила одну українську дитину. До речі, з числа вона особисто вивезла окрему групу українських дітей військовим літаком з Ростова до Москви і одну дитину з цієї групи ми повернули на територію України. І на даний час цей хлопець є свідком того, як вчинявся покроково і поетапно цей воєнний злочин, причому вчинявся він вищим політичним керівництвом Російської Федерації.

Далі. Щодо дії української влади. У нас створена Координаційна рада з питань захисту та безпеки дітей. Її очолює Керівник Офісу Президента Андрій Борисович Єрмак. В цю координаційну раду входять представники на рівні міністрів з числа центральних органів виконавчої влади, також представники правоохоронних органів і також за згодою в цій координаційній раді приймає участь особисто я. Скажу відверто, що у нас дуже багато напрацювань. Це і зміни до постанов уряду, це є окремі напрацювання щодо повернення наших дітей з території РФ, так і соціальна підтримка дітей після повернення. А також окрема увага – це співпраця з міжнародними партнерами. Далі.

Також за нашою ініціативою в рамках цієї роботи відбулось відкриття Центру захисту прав дитини. Шановні народні депутати, я запрошую вас всіх відвідати Центр захисту прав дитини, який знаходиться в Києві, вулиця Грушевського, 4, поруч з Верховною Радою, там буквально 500 метрів вниз, біля Європейської площі. Ви можете побачити простір, де ми зустрічаємось з українськими дітьми, з батьками, ми проводимо психологічну реабілітацію, ми напрацьовуємо нові варіанти повернення українських дітей з території

Російської Федерації, а також з тимчасово окупованої території України. І за цей час нам вдалося повернути станом на сьогодні 372 українські дитини, і я особисто приймаю в цьому процесі участь. Ми сподіваємось, що в найближчому майбутньому ви знову побачите позитивні новини, коли ми вкотре покажемо, що українська держава не забуває про наших українських дітей і робить все, щоб їх повернути, а також напрацьовуються питання щодо відповідальності російської влади за вчинення геноциду по відношенню до української нації.

Далі. Збір інформації відбувається нами. Ви можете бачити на цій картинці, це дівчинка, якій 14 років і яку ми так само разом з її бабусею повернули з території Російської Федерації. Як би росіяни не блокували цей процес, але ми все рівно його робимо. Взагалі кожне повернення української дитини – це як така маленька спецоперація, задіюються багато механізмів, нових механізмів, і росіяни до сих пір не можуть зрозуміти, як нам це вдається.

Щодо наших рекомендацій. Окрема увага в спецповіді приділена рекомендаціям, я не буду зараз на них зупинятись. Але скажу, що нам треба добитись, щоб Кабінет Міністрів України розробив проект порядку взаємодії державних органів щодо дітей, яких ми повертаємо, а також подальшої підтримки родин.

Дякую за увагу. Готовий відповідати на всі запитання. Максимально коротко представив вам спецповідь. Дякую, шановні народні депутати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Дмитро Валерійовичу.

Шановні колеги, чи є у когось запитання до Уповноваженого? Немає.

Дякую вам, Дмитро Валерійович, за дійсно важливу інформацію, яку ми сьогодні отримали.

В умовах війни ми неодноразово звертали увагу на порушення Російською Федерацією багатьох норм міжнародного права. Однак порушення прав дітей – це особливо болюча тема. Адже мова вже йде не

стільки про право, скільки про ...*(Не чути)* Це просто неприпустимо, щоб через чийсь політичні територіальні амбіції гинули ні в чому не винні українські діти. На жаль, майже щодня ми дізнаємося про нові жертви, нові каліцтва, депортацію, розлуки з сім'ями наших дітей. Все це понівечені долі із зламаним майбутнім. Такі факти не повинні замовчуватись, і робота, яка здійснюється особисто вами, заслуговує високої оцінки.

Шановні народні депутати, відповідно до статті 18 Закону України "Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини" за результатами розгляду спеціальної доповіді Уповноваженого Верховна Рада приймає постанову. Відповідний проект постанови було вам надіслано.

Якщо ні в кого немає зауважень, пропоную наступне рішення комітету.

Взяти до відома спеціальну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини "Нерозквітлі. Порушення прав українських дітей на тимчасово окупованих територіях України та у Росії: депортація, мілітаризація, індоктринація".

Друге. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного дев'ятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання питання про розгляд спеціальної доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини "Нерозквітлі. Порушення прав українських дітей на тимчасово окупованих територіях України та у Росії: депортація, мілітаризація, індоктринація".

Третє. Внести на розгляд Верховної Ради України проект Постанови Верховної Ради України про спеціальну доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини "Нерозквітлі. Порушення прав українських дітей на тимчасово окупованих територіях України та у Росії: депортація, мілітаризація, індоктринація" та рекомендувати Верховній Раді України за наслідками розгляду, прийняти її в цілому.

Четверте. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України виступаючим від комітету з цього питання визначити народного депутата України, голову Комітету Верховної Ради України з питань прав

людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Задорожного Андрія Вікторовича.

Прошу голосувати. Задорожний – за.

БОЙКО Ю.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юрій Анатолійович.
Пан Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Пан Мустафа.

ДЖЕМІЛЄВ М. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.
Козир Сергій В'ячеславович.

КОЗИР С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кузнецов Олексій Олександрович.

КУЗНЕЦОВ О.О. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ткаченко Максим Миколайович.

ТКАЧЕНКО М.М. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ахтем Зейтуллаєвич Чийгоз.

ЧИЙГОЗ А.З. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яковлєва Альона Іллівна.

ЯКОВЛЄВА А.І. Голосую – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановні колеги, 11 осіб – за. Рішення прийнято.

Переходимо до розділу "Різне". Колеги, чи є в когось інформація, якою ви б хотіли поділитися з народними депутатами членами комітету?

Пан Касай Костянтин Іванович.

КАСАЙ К.І. Так, у мене є інформація. Шановні колеги, мною не один раз на наших засіданнях комітету підіймалося питання перевірки фактів щодо нелюдського поводження та катувань в колонії 77 міста Бердянськ. Я думаю, ви всі пам'ятаєте цю історію. З цього питання у нас було проведено п'ять засідань комітету і одне виїзне засідання комітету безпосередньо в колонії. Хочу нагадати всім, що це безпрецедентний випадок в роботі комітету, а також Верховної Ради України. Я також особисто двічі відвідував зазначений заклад в складі моніторингових візитів правозахисних організацій

та представників Офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Принципова позиція членів нашого комітету, за що окремо вам, колеги, дякую, а також Уповноваженого Верховної Ради з прав людини Дмитра Лубінця, а також кропітка і системна робота співробітників Офісу Генерального прокурора, ДБР, правозахисних організацій та журналістів дали результати, на які очікує суспільство. Можливо, всім і відомо, але я нагадаю.

8 червня 2023 року ДБР затримала колишніх начальника та першого заступника Бердянської виправної колонії №77. Їх звинувачують у створенні злочинної організації, вимаганні та катуванні, і також Печерський суд міста Києва обрав обом запобіжний захід у вигляді тримання під вартою на два місяця, без права внесення застави. Колишнього керівника установи та його першого заступника, їм повідомлено про підозру за частиною першою статті 255 (це створення та керівництво злочинною організацією) Кримінального кодексу України, статтею 127 частина друга (катування) і частиною четвертою статті 189 (вимагання) Кримінального кодексу України.

Раніше ці обвинувачення висунули ще п'ятьом особам, які безпосередньо катували в'язнів. За це їм усім загрожує до 12 років позбавлення волі. Затриманих обвинувачують у злочинах, скоєних у 2016-2021 роках. Але в це поле зору дана колонія потрапила ще в далекому 2008 році. Потім у 2015 році Бердянська колонія №77, про неї знову заговорили. Тоді там сильно побили в'язнів, які прибули етапом до колонії, і після того постраждалими не надали медичної допомоги.

Взимку 2019 року стало відомо, що в Бердянській колонії №77 згвалтували воїна АТО, нагородженого орденом "За мужність" та іншими державними нагородами. Окрім того, понад десять в'язнів були визнані потерпілими у кримінальному провадженні. Засуджені розповіли тоді правозахисникам про цілу систему катувань, яка існувала на той час в колонії 77.

В серпні 2020 року її відвідали представники Комітету Ради Європи із запобігання катуванням та поганому поводженню. Ви пам'ятаєте, ми розглядали це питання на засіданні комітету, також запрошували профільного заступника міністра пані Висоцьку по цьому питанню. І, якщо ви пам'ятаєте, колеги, цей звіт, який надала ця комісія, він був взагалі розгромлений. І комітет тоді рекомендував українській владі провести негайне та всебічне розслідування на центральному рівні щодо того, як функціонує дана колонія.

В липні 2021 року Комітет Верховної Ради України з прав людини провів виїзне засідання в Бердянській виправній колонії №77. За результатами поїздки та побаченого члени комітету порадили її ліквідувати. Перед повномасштабною війною відбулася так звана оптимізація колонії, це ви теж пам'ятаєте, їй змінили режим, її переназвали колонією №145, місто Бердянськ.

Хочу зазначити, що у зв'язку з тим, що не відбулася ліквідація колонії, не були розірвані і трудові договори, відносини з працівниками, вони не припинились по великому рахунку. У новоствореній установі залишився працювати персонал, який працював і в Бердянській колонії №77.

Зараз, як всім відомо, Бердянськ окупований, на жаль, а в сумнозвісній колонії росіяни влаштували справжній концтабір. Тепер тут утримують не лише чоловіків, але і жінок, а найголовніше, без жодної на це законної підстави. Ці в'язні –дебільшого це мешканці окупованої Запорізької області, зокрема жителі Бердянська, Мелітополя і Приморська. Наразі в колонії перебуває більше тисячі людей. Серед них це колишні військові, цивільні, вчителі, бізнесмени. За інформацією ДБР деякі працівники колонії залишилися на окупованій території і тепер вони працюють на рашистів.

На чому ще хотів би наголосити, так це на реакції Мін'юсту і ДКВС на події, які мали місце ще в Бердянській колонії 77, починаючи з серпня 2019 року, це початок нашої каденції дев'ятого скликання Верховної Ради України.

Перше. Це спочатку було повне несприйняття та замовчування.

Друге. Це було невизнання існуючої проблеми.

Слідуюче. Недопуск до перевірок. Всі це пам'ятають, був скандал.

Четверте. Звинувачення правозахисників у лобіювання, відвертій роботі на кримінальний елемент.

П'яте. Постійні відписки зі словами "не все так однозначно", ви всі прекрасно розумієте це і пам'ятаєте, та звинувачення в заангажованості нас, народних депутат і тодішнього голову комітету, який зараз присутній тут, але в статусі вже Уповноваженого Верховної Ради з прав людини.

І останнє, це саме головне, це кругова порука в системі ДКВС, яка і по сьогоднішній час існує.

Тож, шановний пане голову, я виношу пропозицію вам на наступне засідання комітету запросити міністра юстиції Малюську Дениса Леонтійовича, а також начальника ДКВС Гречанюка Сергія Костянтиновича, і заслухати інформацію щодо зазначених посадових осіб про виконання національного превентивного механізму в системі ДКВС та інформацію про кількість особового складу ДКВС, яка погодилась на співпрацю з окупаційною владою та залишилась на непідконтрольній території.

Дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Костянтин Іванович. І дякую особисто вам і Уповноваженому Дмитру Лубінцю за проведену серйозну роботу.

Дмитро Валерійович, ви хочете щось додати?

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Да. Андрій Вікторович, шановні народні депутати, я на сто відсотків підтримую ініціативу Костянтина Івановича.

По-перше, я також хочу, коли ви будете проводити засідання по цьому питанню, будете викликати міністра юстиції, щоб обов'язково повідомили мене. Бо я надам факти, які вказують на те, що система катувань в пенітенціарній системі України продовжує існувати. Напевно, що всі народні

депутати пам'ятають, скільки разів ми на засіданнях комітету називали прямо прізвища: Чукін і Коротич, Коротич і Чукін. Ми прямо казали про те, що ці співробітники пенітенціарної системи створили... така система катувань: якщо засуджені не хочуть, щоб їх катували, вони повинні сплачувати кошти. Це система і вона, на жаль, працює. Ми розпочали свою діяльність, наш комітет, з того, що дійсно до нас зайшло офіційне звернення, коли героя АТО, який був нагороджений, його згвалтували, його побили і від нього вимагали сплати коштів.

Тому я би дуже просив, Андрій Вікторович, щоб таке засідання було ініційовано. Бо в системі пенітенціарної служби України продовжує існувати система катувань. Ми це фіксуємо в різних областях вже в рамках нашого мандату НПМ. Тому дуже прошу, щоб максимально швидко було ініційоване подібне засідання.

І знову ж таки, я дуже хочу, щоб засідання закінчилося після заслуховування конкретними діями. Бо Костянтин Іванович дуже правильно сказав, тоді нас повідомляли як комітет про те, що відкривалися службові провадження, але жодного разу не відсторонили навіть від виконання повноважень цих діячів: Коротича і Чукіна. Тоді всі звертали увагу, що це просто кати, нелюди. Дійшли до того, що нарешті вони на лаві підсудних, вони затримані. Але навіщо було доводити до такого, щоб про цю 77 колонію казав весь світ, взагалі весь світ?

Андрій Вікторович, я от спеціально, готуючись до сьогоднішнього засідання, вам хочу зачитати одне речення зі звіту Комітету Ради Європи із запобігання катуванням, який в серпні 2020 року здійснив спеціальне відвідування державної установи "Бердянська виправна колонія 77". Комітет відмітив, що протягом багатьох візитів до 47 держав-членів Ради Європи за останні 30 років - а це час взагалі існування цього комітету, - жодного разу комітет не відвідував в'язниці, де створена така система страху, жодного разу.

Ми тоді прозвучали на весь світ. Реакції Мін'юсту не було жодної. Таке враження, що сам особисто пан міністр Малюська з профільним заступником, з керівником цього департаменту... До речі, Департамент пенітенціарної служби створений всупереч закону України, бо пенітенціарна система – це окремий центральний орган влади, який повинен підпорядковуватись Кабміну, а не бути в складі Мін'юсту. Тобто там порушення на порушенні. І робить це свідомо сам міністр зі своїми заступниками.

Дякую.

КАСАЙ К.І. Дмитро Валерійович, дозвольте вас трішки поправлю. Відповідь була Мін'юсту. Ви пам'ятаєте це засідання комітету, коли я піднімав питання і задавав профільному заступнику міністра це питання. Вони надали відповідь іноземцям, що все не так однозначно.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Все добре, да, все добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Костянтин Іванович, я все зрозумів. Давайте якось сконтактуємось, для того щоб підготувати на наступне засідання комітету вивчення цієї теми.

Максим Миколайович.

КАСАЙ К.І. Ми ж завтра на зв'язку з вами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, добре.

ТКАЧЕНКО М.М. Дякую, пане голову.

Вітаю ще раз усіх. Дякую за засідання сьогоднішнє. Хочу подякувати як завжди нашому колишньому колезі Дмитру Валерійовичу за доповідь

дуже потужну, якісну, підготовлену, підтримуємо її. І якщо буде потреба, будемо далі підтримувати ще, де ви скажете.

По питанню, яке зараз піднімав наш колега Костянтин Касай, до речі, член також нашого міжфракційного депутатського об'єднання "ВПО України", з яким ми постійно їдемо і через 45 хвилин зустрінемося, Костянтин, у Полтаві з вами. Хочу подякувати також за вашу роботу і дійсно важливе питання.

Я один раз тільки був з вами, коли ви були з моніторинговим візитом в одній із колоній, тоді це Полтавська була область, да. Якщо потрібно, долучайте знову, давайте продовжувати цю роботу. Тому що під час війни це виглядає, як-то кажуть, відношення, якщо воно залишилось десь те, що ми з вами чули, і от про те, що ви зараз казали, що це виглядає хуже орків, як-то кажуть, знаєте, під час війни.

Тому долучайте нас. Я зараз переговорив, от ми їдемо з колегами по нашому МФО, їдемо у Полтаву, Дніпро, Кривий Ріг і так далі. Всі готові долучитися, незважаючи на те, хто є членом нашого комітету, а хто не є членом нашого комітету. Можете на нас розраховувати, близько 10-12 народних депутатів вам, як-то кажуть, у допомогу по цьому питанню.

Пана Малюську потрібно долучати до нашого засідання. Пам'ятаємо ті засідання, коли він не приходив на наші засідання, тому давайте долучати. А пропозиція моя: давайте все ж таки хоч інколи повертатися до засідань в офлайн. Ми їдемо в регіони, так давайте хоч зустрічатися в офлайн у Києві. Зараз от Владлен Неклюдов зі мною рядом, ми говоримо і він чув зараз ситуацію по колонії і по питанню Костянтина Касая, нашого колеги та друга, і каже, а чого не долучаєте, Костянтин, чому не долучаємо ми правоохоронний комітет.

Я впевнений, що на наступне засідання давайте запросимо хоча би керівника і заступників правоохоронного комітету, щоб вони також почули цю ситуацію і почули, що там, що ми наробили завдяки вашій наполегливості, Костянтин, яка реакція Мін'юсту була, яка зараз є і так далі, і

так далі. То єсть правоохоронний комітет, я впевнений, із задоволенням долучиться також до цієї проблематики.

Тому дякую вам. Підключайте, будемо допомагати і хоча б раз через два, через три давайте зустрічатися в офлайн, тому що в тому числі, коли ми зустрічаємося з міністрами, все-таки в онлайн – це воно, мені здається, не так спрацює, як може спрацювати в офіційній залі нашого найкрупнішого комітету на вулиці Банковій.

Дякую.

КАСАЙ К.І. Дякую дуже.

Слушна, я думаю, твоя думка і будемо просити пана голову дійсно провести перемовини із головою правоохоронного комітету. І це, я думаю, піде тільки на користь.

Ще, колеги, знаєте, у мене є одне відчуття таке, що... Я дуже добре відношусь до нашого міністра юстиції, я його поважаю, дійсно, багато речей він робить правильно. На мою думку, він, можливо, до нього якась інформація викривлена доходить. Ви ж пам'ятаєте, що саме він, в принципі, тоді знайшов, знайшли ми з ним разом цей компроміс по колонії і так далі. У мене є таке відчуття, що йому викривляють інформацію. От саме коли ми його запросимо, він прийде, я думаю, у нас буде змога в кожного запитати його і послухати, що він на це скаже. Це моя суб'єктивна думка, але я так думаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже слушна думка, ми все зробимо з вами разом.

ГОРБЕНКО Р.О. Шановний пане головуючий, дозвольте?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ГОРБЕНКО Р.О. Шановний пане головуючий, шановні друзі, дійсно, підтримую своїх колег, пропозиція слухна. Пропоную провести наступне засідання із заслуховування глави пенітенціарної служби, а також, мабуть, якщо ми зможемо, встигнемо домовитись з депутати правоохоронного комітету під час наступних засідань, тобто ми знаємо наш графік, і я точно, думаю, що десь там дві години ми можемо після обіду виділити на сумісну співпрацю.

А що стосується пана Малюськи, так, дійсно, коли ми тикаємо, він щось знаходить. Але щодо діяльності Голови пенітенціарної служби, дійсно, є зауваження. І вже на четвертий рік нашої роботи ми повинні вже вимагати від нього. Якщо він і надалі буде саботувати, то просто треба вирішити, що його діяльність є незадовільна і просто просити пана Малюську міняти цю голову, тому що ми знаємо, що зараз дуже багато ветеранів, героїв війни проти орків, які дійсно достойні і будуть показувати приклад цій службі, тобто взагалі перезавантажити цю службу.

Це така буде і вимога, і пропозиція щодо наступного засідання. Якщо колеги не заперечують, прошу підтримати.

КАСАЙ К.І. Я підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Підтримую і я.

Дмитро Валерійович.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Дуже дякую, шановні колеги.

Єдине, що при всій повазі до пана Руслана Горбенка, якого я поважаю. Пане Руслане, давайте ми не просити пана Малюську, а вимагати, щоб вони виконували свою роботу. І вони врешті-решт повинні розуміти, що ми в парламентсько-президентській республіці живемо і вони підзвітні вам як парламенту. А я в рамках свого мандату просто вам надам таку інформацію на цьому засіданні. Можливо, це буде спільне засідання двох комітетів.

Можливо, новий якийсь формат запропонує Андрій Вікторович. Але те, що треба це зробити, це сто відсотків. Бо фактів катування, ганебного поводження і взагалі корозії пенітенціарної системи у мене з кожним днем все більше і більше.

І останнє, щоб не забирати багато часу. Я зразу хотів проінформувати шановних народних депутатів, що в п'ятницю буде відбуватись засідання урядового комітету, де буде обговорюватись питання внесення зміни в постанову Кабміну, а саме порядку 332, щодо призначення ВПО допомоги. Так от за моєю інформацією напрацьована зміна зробить так, що з 1 липня ВПО приблизно 99 відсотків не будуть отримувати допомогу від держави. І після цього це буде просто соціальний взрив, просто бум. І робиться це, зверніть увагу, 23-го хочуть провести урядовий комітет, щоб зразу через два дні на наступному засіданні уряду, а, можливо, в цей же самий день, в п'ятницю, прийняти зміни і через тиждень всі ВПО лишаться соціальної підтримки від держави.

Знову ж таки на мене офіційно зайшов цей проект змін, я їх проаналізував, там маразм на маразмі. І я не просто звертаю увагу шановних народних депутатів, я знаю, що якраз наш профільний комітет займається питанням захисту прав ВПО, створено міжфракційне об'єднання захисту ВПО, зараз шановні народні депутати їздять по всіх регіонах. Так от, шановні колеги, знайдіть можливість особисто прийняти участь в засіданні цього урядового комітету і послухати, що наші урядовці там напрацювали, який маразм і що після цього буде відбуватись із соціальною підтримкою наших громадян України, які мають статус внутрішньо переміщених осіб.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитро Валерійович, а надішліть мені, будь ласка, проект цього рішення, за можливості.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Да, я перешлю і мій експертний висновок теж направлю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, на цьому порядок денний вичерпаний. Я всім дякую за участь в комітеті. На все добре. Засідання оголошую закритим.